

vésbé sem feminista alkotás ne a nők oldalára hangoljon (bár a férfiak pártjára sem állít: nincsenek oldalak, csupán ama *tevés* van). Spolarics Andrea (Anyós) *sorsozik* (ami nivósságával sem illik ebbe a koncepcióba), Varga Anikó (Nő) az egyénítés nyomával ugyancsak feszegeti a tézisdarab téziselőadásának kereteit, Tompos Kátya (Cunci) elevenebb játékmódja is kikezdi az uralkodó stílt. Kardos Róbert (Haver) és Ilyés Róbert (Barát) túlságosan közel kerül egymáshoz: egyik alászállás fölöslegesen kopírozza a másikat. Gados Béla szokott megbízhatóságával szálítja a pillanatfelvételeket. A számos csapatembert – köztük a stúdiósok csoportját – hajtja a bizonyításvágy, igyekeznek precízek lenni (noha nemigen állják meg, hogy ki ne kandikáljanak a tömegeből).

Az *Ahogy tesszük* nem tanúskodik író és színház közös gondolkodásáról. Alföldi Róbert közepes munkája. Nem emlékezetes búcsú a Bárkától, és nem ígéretes belépő a Nemzetibe. Egy előadás a sok feledhető közül.

SPIRÓ GYÖRGY – MÁSIK JÁNOS:
AHOGY TESSZÜK
(Bárka Színház)

Díszlet: Menczel Róbert. **Jelmez:** Gyarmathy Ágnes. **Dramaturg:** Vörös Róbert. **Mozgás:** Gergye Krisztián. **Karmester:** Bolba Tamás/Komlósi Zsuzsa. **Rendező:** Alföldi Róbert.

Szereplők: Seress Zoltán, Mezei Kinga, Spolarics Andrea, Kardos Róbert, Ilyés Róbert, Tompos Kátya, Fekete Kata m. v., Gados Béla, Töröcsik Tamás, Szabó Gábor, Pásztor Tibor, Gergye Krisztián, Hajós Eszter, Cserepes Tünde, Csuha Bori, Erdős Anna Sára, Gilányi Zsóka, Kormos Zsófia, Makra Viktória, Barta Árpád, Marofka Máttyás.

Halász Glória

Revülúció

ARTHUR SCHNITZLER: A ZÖLD KAKADU

Kukkolt kéjjel és romlást hozó eszmékkel fűszerezett menüt talál fel az ezúttal a Ráday utcában székelő, a *Zöld Kakadu*hoz címzett párizsi fogadóban-lokálszínházban Arthur Schnitzler történelmi remekével a Stúdió „K”. Színház a színházban.

Forradalmi tömeg zaja szűrődik be az ablakon át a színházterembe a Ráday utcát keresztező mellékutcából: Párizs (illetve az IX. kerület) hittel felszerelt népe indul 1789. júliusának 14. napján a Bastille lerombolására. A darabbeli közönség szerepét mi, a publikum játsszuk, úgy is mint a fogadó vendégei. A kicsiny nézőtér székei között abrosszal terített könyöklőkön (vagy a játéktérben elhelyezett asztalokra támaszkodva) feszengenek, majd kényelmesednek a nézők, akiket a szünet után zsíros kenyérré és borra invitál a társulat. Megszólítják, csipkedik és provokálják őket, s bár többségük áteszi és átissza a második felvonást, lüktető és kölcsönösen inspiráló viszony nem jön létre köztük és a játsszók között.

Az estét a szerepek viszonylagossága jellemzi: mindvégig kérdéses, hogy a figurák egymás közötti kommunikációja és cselekvéseik a sorsfordító valóság részei-e, vagy játékelemek. A *Zöld Kakadu* buja fészkenek visszatérő és alkalmi vendégeit a színészek

kitalálnak beállított, valós és valódinak mondott kitalált történetekkel szórakoztatják – és kínozzák. Egyfajta szadista beavatott színház ez, amelyben a lelket gyötrik, és a kéjes borzongás által fájdalomra készítetik a testet.

A XVIII. századi valóságok szereplői csepűragók és arisztokraták, akiknek rizsporos világába begyűrűzik a véres történelem. A forradalom kitörésére Schnitzler drámájában (Szeredás András frissítő, de a magvat nem sértő átdolgozásában) a Fodor Tamás játszottá Lansac márki vér folyása nyom vörös pecsétet. Művi és való folyamatosan kavargó, és a tragédiát végül éppen e kettő feletti téves ítélet s az emberi és isteni erkölcsöt nem ismerő túlzott játék hozza. A tragédia voltaképpen nem tragikus. A történelem ugyanis több dimenziót fognak át: adott a könyöklők mellől figyelő nézők által nem ismert színjáték, vagyis maga az előadás; bekövetkeznek a nem beavatott (de magáról esetleg ezt tartó) színpadi

közönség számára meglepő fordulatok; és felfejthető olyan szálak, amelyeket a csepűrágóknak – helyesebben: a direktorként fellépő fogadósnak – sem áll hatalmában irányítani. A nem várt csapást éppen az okozza, hogy a legkiválóbbnak mondott színész, Henri (Nagypál Gábor) önmaga kontójára játszik, s társai valóságnak vélik alakítását. Először a hecc kedvéért azt állítja, hogy gyilkolt, majd valóban megteszi. Az Henri kétes erkölcsű hitvesével enyelgő márki hullája azonban visszatámasztja a halálból az üres fogadó asztala alól. A komikus feltámasztás az előadás leleménye, Schnitzler nem volt ilyen kegyes arisztok-

padlózatról lelépve szelíd galambpár. De az öregek alakja mögött felsejlik a két eredeti arc, s nem derül ki: más karaktereket adnak-e a Stúdió „K” színészei, vagy a *Zöld Kakadu* két művésze szerepén belül bújjuk új bőrbe. Reflexió ez színház és valóság viszonyára: a szerepet alakító színész alakít szerepet – egy a számos, öniróniával fűszerezett, szellemes megoldás közül. A Ráday utcai teátrum színészei a *Zöld Kakadu* társulatát alakítják, és néhány kikacsintó poént leszámítva nincs átjárás a kettő között.

A beszédes nevű Prosper fogadós (Hannus Zoltán) úgy mozgatja bábjainak (olykor valóságos bábjainak)

Homonnai
Katalin
(Michette),
Fodor Tamás
(Lansac márki)
és Rusznák
Adrienn
(Flipotte)

Schiller, Kata felvétele

ratájával. Egyben zseniális idézőjel és csattanó, mely új fénytörésbe helyezi a történeteket.

A rendezés a kínálkozó olcsó lehetőségek ellenére sem aktualizálja a tévéműsorok szintjére a valóságos látszatról és a valóság látszólagosságáról szóló problematikát, mégis portalannak és ismerősnek hat. A fenntartott illúzió keretei között mondanak mesét az illúzió pusztító hatalmáról. A jelmezek és a kellékek egy elhivatott színésztrupp sajátjai: egyszerűek, mégis szaglanak a ripacsériától, még az arisztokraták öltözete is esetlenül színházszerű, a pompa olcsó és talmi. A király és a csöcselék egyaránt meztelen. A játék mégis realista és minden ízében megokolt, a pontos építkezésnek köszönhetően minden csattanó kelően ül, minden meglepetés őszintén meglep. A színházbeli színjáték pedig bizarr és közönségesen hivatkozott. Kettős tükör és csavar, hogy az Henrit játszó Nagypál Gábor és a nejét, Jacqueline-t alakító Horváth Zsuzsa az összegyűlt rangos sőpredék szórakoztatására tálalt revüben egy nyomorban tengődő és egymást őrlő agg házaspárt jelenít meg, amelyről mindenki azt suttozza, hogy a világot jelentő fogadó-

zsinórjait, hogy végül ő maga is sodródó nézőjévé válik saját varázsszínházának. Pálcáját a magának helyet követelő élet és a forrongó történelem töri ketté. Természetesen eldöntetlen kérdés marad, hogy a fogadóban harmadmagával maradt direktor vesztese vagy túlélője lesz-e a vérre menő (pardon: vérre nem menő) színjátéknak. A szobabútor hűségével kitartó, könnyűvérűen is bölcs színésznoécske, Michette (Homonnai Katalin) és a velük konspiráló tetszhalott márki társaságában zárja az estet. Kannából bort locsol arcára, s ezáltal úgy fest, mint aki később netán a testén végigfolyó alkoholt benzinként akarja lángra lobbantani.

A két világ között feszülő kötélen egyensúlyoz a sejtetően homoszexuális François vicomte (Tamás Zoltán), aki rendre megalázott törzsvendégként a bennfentesek nagyképűségével és értő perverziójával véleményezi és magyarázza az eseményeket ifjú társának, a vidéki Albin Tremouille-nak (Büki Marcell). A manipuláció áldozataként az utolsó pillanatig hisz a játék műviségében, agyamosottan és ostoba tekintettel követi a szörnyűségeket, miközben a még hályog-

talán szemű ifjú már leplezte a halálos trükköket. A vicomte mesterkélt és bárgyú mosolya arcára dermed az unalomig perverz világ káoszba fordulását látva.

A lelket deformáló revü kísérleti egere a márki neje, Séverine (Nyakó Juli), aki decensen élvezeg arisztokratából vérszopó bestiává válik a műsor végére. Férje véréből kortyol, majd addig hűvösen idomított szereftője karjaiba omlik. Henri hamvába hullt kitorése (feleségül veszi a mindenki lotyójának tartott operapilangót) bizonyítja: a mindent beszippantó mocsárból lehetetlen kivergődni. A mai néző is fuldoklik az illúzióban. Könnyelmű úszóknak a bor mellé figyelmeztetés is járna: A FÜRDÉS ÉLETVESZÉLYES! Sekélynek tetsző vízben is.

ARTHUR SCHNITZLER:
A ZÖLD KAKADU
(Stúdió „K”)

Stúdiószínpadra alkalmazta: Szeredás András. **Jelmez-báb:** Németh Ilona. **Fény:** Fodor Gergely. **A rendező munkatársa:** Gyarmati Kata. **Rendező:** Fodor Tamás

Szereplők: Hannus Zoltán, Fodor Tamás, Nyakó Júlia, Téglás Márton, Tamási Zoltán, Büki Marcell, Nagypál Gábor, Horváth Zsuzsanna, Géczy Zoltán, Spilák Lajos, Lovas Dániel, Homonnai Katalin, Rusznák Adrienn.

Koltai Tamás

Eduardo de Pirandello

EDUARDO DE FILIPPO: NÁPOLYI KÍSÉRTETEK

Stefano de Luca a Radnóti Színházban *pirandellizálta* Eduardo de Filippót. Egy kicsit *Molnár Ferenc-esítette* is. A műtét sikerült. Amit a kézügyes olasz rendező nem tudott megcsinálni az eredeti Pirandellóval (*IV. Henrik*) ugyanitt, tudniillik a valóság és a látszat közötti lebegést, továbbá a hazugság életstratégiává stilizálását, s mindezt beleágyazva egy polgári-arisztokratikus miliőbe, az összejött ebből a nyersebb, életesebb, harsányabb, délszaki komédiából, amelyet – és a hozzá hasonló típusokat – nálunk slendrián vásáriassággal szoktak játszani.

Füzér Anni színpadán minden finom, választékos, ízléses: az elhanyagolt, régi ház vagy palotácska tükkörrendszerrel, függönyökkel, visszhangosítással (képzeletben) megsokszorozott egyetlen szobájának virtuális térhatása, a ruhák disztinált anyaga és szabása, az üvegtető és az ajtónyílások elvarázsoltága, az egész *kísérteties* elegancia. A függönyök és az ajtók némelyike magától nyílik és zárul – a vékony túll de Luca kedvenc térképző anyagának látszik a Radnótin –, ami segít a pszeudo-kísértetjárás atmoszférájának megteremtésében. Az utóbbi a darab alaptartozéka, a ház az évszázados legenda szerint szellemek tanyája – egy befalazott szerelmespár árnyai kísértének –, ezzel dacol a beköltöző Pasquale Lojaco, amikor felmeit leküzdvé virágozó panzióvá akarja alakítani. Minden látszat a kísértetek mellett szól, a lopós házmester eltünteteti a tárgyakat, kissé hibbant nővére furcsán viselkedik, és sejtelmesen lopózkodó figurák tűnnek föl lépten-nyomon, amíg ki nem derül, hogy

Pasquale feleségének széptevőjét és az utána koslató családi pereputtyot rejtik. Kiderül a *közönségnek*, de nem a férjnek, aki saját kísérteteivel viaskodik: szeretné magával elhitetni, hogy szellemeket lát, különben rá kellene jönnie az igazságra, föl kellene fednie a maga után rendszeresen készpénzt hagyó s így a ház anyagi gyarapodását elősegítő „fantom” kilétét, ami a forrás kiapadásával járna.

A rendező a helyzetkomédia helyett a jellemkomédiát választja: Pasquale akkurátus hazugságstratégiáját helyezi a középpontba. Szervét Tibor technikai patronjait elhagyva finom eszközökkel játszik egy apró örömeinek élő kisembert – egyoldalú párbeszéde kávéfőzés közben az erkélyen a szemben lakó „néma professzorral” csinos miniatúra –, aki őrzi a látszatot, és menekül a valóság elől. A színész egyoldalú „kibeszélése” a színpadról a nézőtéri balkon felé egykor *formabontás* volt – élesen emlékszem a darab 1956-os előadására a mai Örkény Színház elődjében, a „Kis Madáchban”, s hogy mekkora magánszámot csinált Bárdi György a professzorral való „dialógusból” –, ma rutin, hacsak nem arra használják, amire Szervét: a karakter elmélyítésére. Csupa érzékeny gesztusból építkezik: ahogy fölismeri az eltűnt vagy váratlanul felbukkanó tárgyakat, ahogy óvatosan megközelíti a bankókat termő háziköntös zsebét, ahogy esengő vallomást tesz a feleségének. Szávai Viktória hideg, melankolikus és talajtalan szépaszszonyt alakít, aki nem romlott, csak magányos, szinte látjuk, ahogy „színpadon kívül” is unottan járkál az